

Droge voeten in de Lopikerwaard

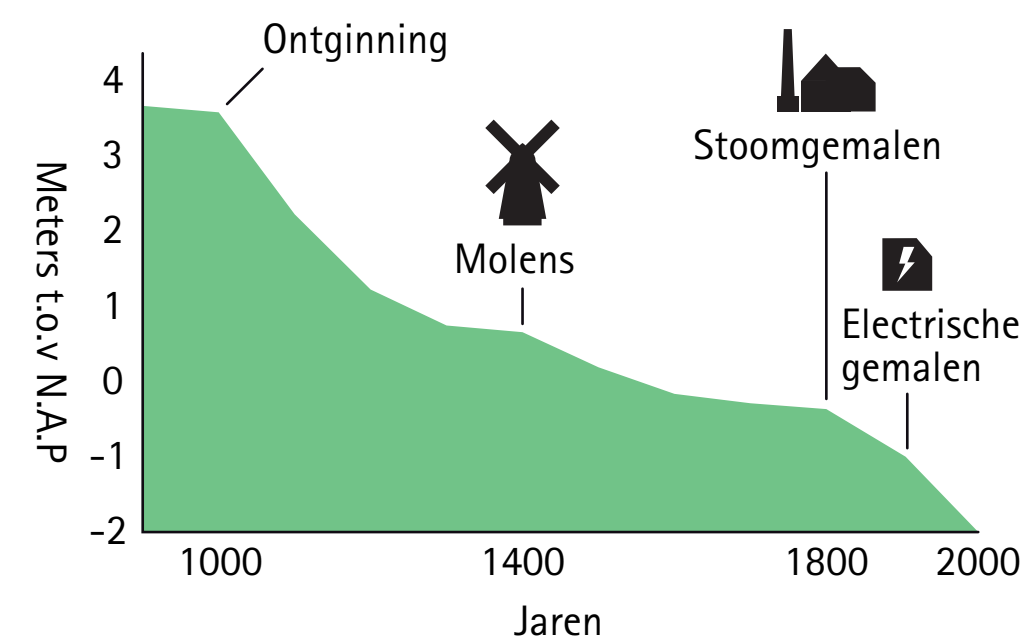
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zorgt voor droge voeten in de Lopikerwaard. Dat doen de waterschappen al ruim 700 jaar.

Door inklinking van de moerasige veenbodem wonen en werken we hier nu zo'n twee meter onder de zeespiegel. Als we het water niet weg zouden pompen, zou vrijwel het hele gebied tussen Utrecht en de zee onder water staan.

In de Lopikerwaard kunt u nog steeds de sporen van het historische waterbeheer zien: de kaarsrechte sloten, de dijken, windmolens en stoomgemalen. Ze vertellen over de eeuwenlange strijd van polderbesturen, molenaars en machinisten tegen het water.

Maar ook het hedendaagse waterbeheer kunt u zien: het waterschap zet gemalen, inlaten en stuwen in om het waterpeil op het afgesproken niveau te houden: niet te hoog en niet te laag. Zodat mens, dier en plant voldoende schoon water beschikbaar hebben om in onze laaggelegen delta te kunnen leven.

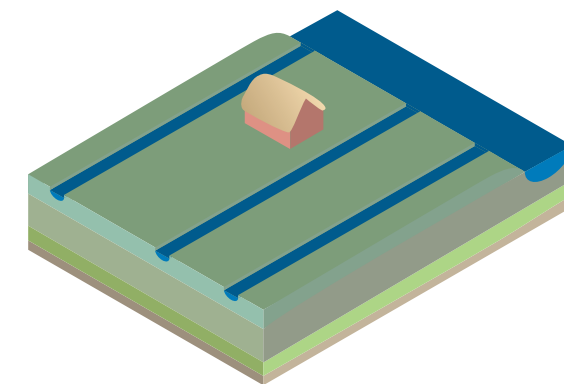
Bodemdaling

Van molen tot gemaal

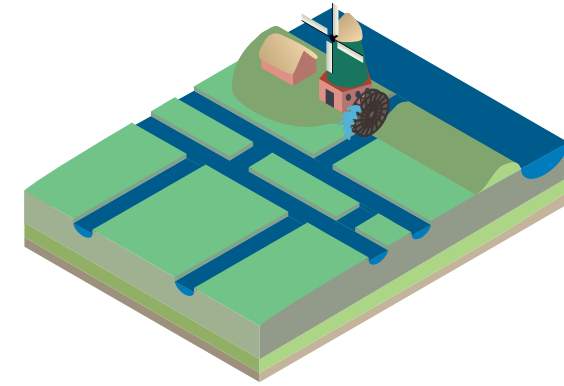
1150

De eerste boeren ontginnen en ontwateren het moerasige veenland, door sloten te graven. Zo wordt landbouw mogelijk.

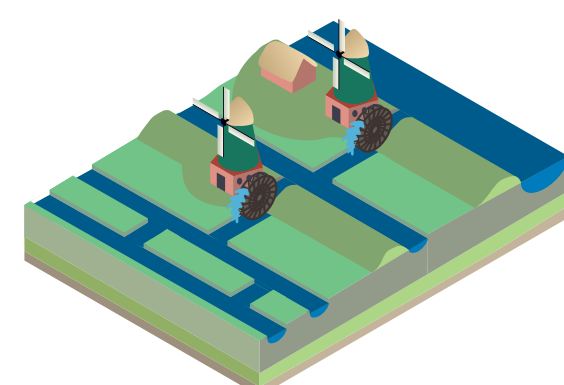
1450

Het veen klinkt in door de ontwatering. Het land ligt nu te laag voor een natuurlijke afwatering. Gelukkig is de poldermolen net uitgevonden!

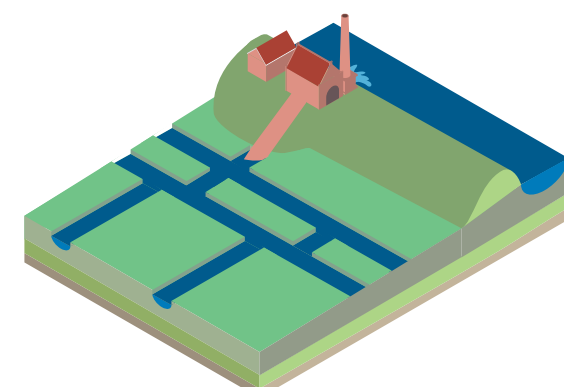
1650

De bodemdaling duurt voort. Eén molen kan water één meter omhoog scheppen; dus heb je er steeds meer nodig om droge voeten te houden.

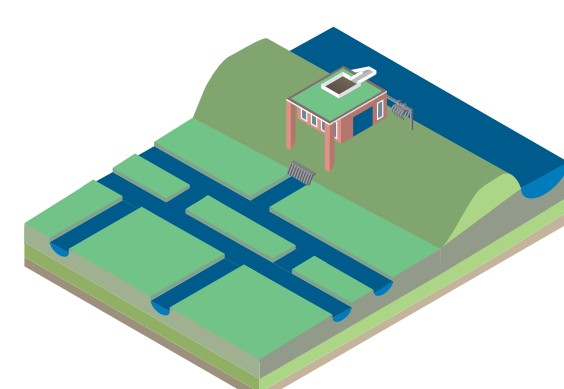
1871

Het stoomgemaal verovert de polders. Eén zo'n gemaal kan het water twee meter omhoog pompen en is even krachtig als drie molens!

Nu

Tegenwoordig is stroom de krachtbron voor gemalen. De bediening van elektrische gemalen gebeurt op afstand, vandaar dat er geen woning meer bij het gemaal gebouwd wordt.

Voormolen IJsselstein

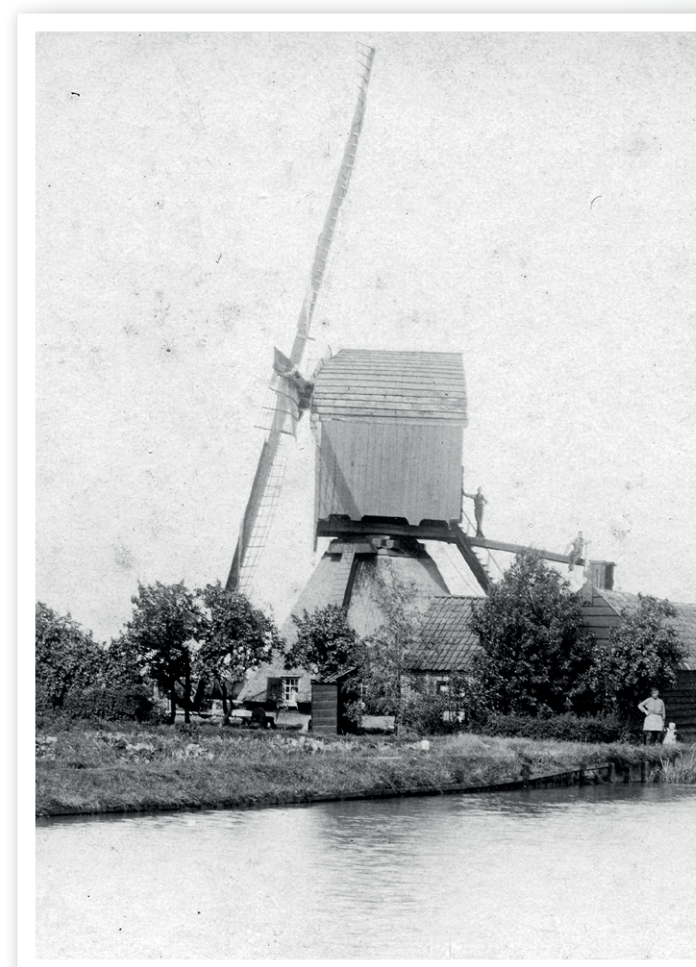
U staat hier bij de inlaat Voormolen. Tot 1924 stond hier de Broekse of Achterslootse Voormolen. Al in 1500 maalden twee molens, de Achtermolen en de Voormolen, het water uit de achterliggende polders omhoog naar de Hollandsche IJssel. Dat gebeurde via de Broekse Molenvliet die in 1313 werd gegraven. Het slootje achter u is daar nog van over. De fundamenteën van de molen en de 'krimp', de ruimte waarin het scheprad van een watermolen beweegt, zijn voor u nog te zien.

In 1924 nam het elektrische gemaal De Hoekse Molen aan de Molenvliet bij Knollemanshoek de functie van deze en andere molens over. Op die plek was in 1884 al een stoomgemaal gebouwd. De resten daarvan zijn daar, langs het huidige fietspad, nog te zien.

Gemaal De Hoekse Molen

Tegenwoordig bemaalt het nieuwe gemaal De Hoekse Molen aan de Knollemanshoek de polders in IJsselstein. Hier, bij de inlaat, wordt alleen nog het omgekeerde gedaan: water uit de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel wordt bij droog weer de polders ingelaten.

Broekse- of Achterslootse voormolen in 1910, gezien vanaf de oever van de Hollandse IJssel. (Archief Stichting Historische Kring IJsselstein)

Water op peil, bediening op afstand

Rayonmedewerker Jan Versteeg: "Onze gemalen en de belangrijkste stuwen en inlaten werken volautomatisch en worden op afstand bediend. Zo houden we het water in de sloten op het afgesproken peil. Nieuwsgierig naar de hoogte van het waterpeil? Kijk dan eens op één van de ruim duizend blauwe peilschalen in ons gebied!"

Bij veel stuwen, inlaten en kleine gemalen staan deze blauwe bedieningskastjes met 'golfdak'.

Peilschaal

